

Dialogisen työnohjaajakoulutuksen lähiopetusjaksojen sisällöt

1. Koulutuksen käynnistys ja työnohjauksen lähtökohdat

Jakson tavoitteena on, että opiskelijat hahmottavat työnohjauksen perustehtävän ja merkityksen työelämässä. Jakson aikana opiskelijat alkavat myös rakentaa henkilökohtaista ammatti-identiteettiään ja osaamistaan työnohjaajana. Ryhmän yhteinen dialoginen oppimisprosessi käynnistyy.

Sisällöt:

- Ryhmän yhteinen oppimisprosessi käynnistyy
- Mitä työnohjaus on?
 - o Työnohjaus organisaation ja työn kehittämisessä, ammatillisen oppimisen paikkana, työhyvinvoinnin edistäjänä ja yhteiskunnallisena vaikuttamisena
- Työnohjauksen historia ja eri suuntauksat
- Minä työnohjaajana
 - o Mitä osaamista työnohjaajan ammattiin vaaditaan, omien olemassa olevien vahvuuksien ja tarvittavien kehityssuuntien hahmottaminen
 - o Omien vuorovaikutustaitojen, tilanteiden ja tunteiden kohtaamisen kyvyn tutkiminen
 - o Työnohjaajuus jatkuvana oppimisprosessina
- Työnohjauksen eettiset periaatteet

2. Dialoginen työnohjaus

Jakson tavoitteena on, että opiskelijat hahmottavat dialogisen työnohjauksen periaatteet ja erityispiirteet. He ymmärtävät työnohjauksen oppimisprosessina ja sisäistävät reflektion merkityksen oppimisessa.

Sisällöt:

- dialogisuus
 - o perusteet ja ihmiskäsitys
 - o dialoginen vuorovaikutus työnohjauksessa
 - o oppimista ja reflektiota tukevan dialogin periaatteet
- työnohjaus oppimisprosessina
 - o oppiminen muutoksena ja kehittymisenä
 - o oppiminen työelämässä

- onnistunut oppiminen työnohjauksessa
- uuden kytkeytyminen aikaisempaan
- tarkkaavaisuuden suuntaaminen
- siirtovaikutus
- reflektion merkitys ja sen ohjaaminen
 - reflektion merkitys
 - reflektion kehä
 - ohjausteot reflektion kehällä
- ohjausprosessin vaiheet

Tämän lähiopetusjakson jälkeen opiskelija voi aloittaa oman työnohjausharjoittelun.

3. Ryhmätyönohjaus

Jakson tavoitteena on, että opiskelijat ymmärtävät ryhmätyönohjauksen perusperiaatteet sekä ryhmätyönohjausmuodon tuottamat ryhmädynamiikan ilmiöt. He pohtivat turvallisen ja kannustavan ryhmätilanteen luomisen edellytyksiä sekä oppivat erilaisia ryhmätyönohjauksen työskentelytapoja ja -menetelmiä.

Sisällöt:

- ryhmätyönohjauksen erityispiirteet
- työskentelyn aloittaminen, tavoitteiden määrittely, työskentelytavat ja lopettaminen
- työnohjauksen eri mallit: prosessi-, case- ja teematyönohjaus
- eri työskentelytavat ja -menetelmät

4. Yhteistyönohjaus

Jakson tavoitteena on, että opiskelijat ymmärtävät työyhteisön työnohjauksen erityispiirteet sekä yhdessä työskentelevän yhteisön ilmiöiden heijastumisen työnohjausprosessiin. He oppivat työnohjaajana tukemaan työyhteisön dialogisuutta ja reflektiokyvyn vahvistumista. He myös tunnistavat yksilöllisen ammatillisen kasvun ja yhteisön toiminnan kehittämisen välisen suhteen sekä oppivat auttamaan työyhteisöä yhteisten tavoitteiden muodostamisessa.

Sisällöt:

- yhteistyönohjauksen erityispiirteet ja perusperiaatteet
- yhteistyönohjauksen vaiheet
- johtajuus yhteistyönohjauksessa

- yhteisötyönohjauksen kolmiomalli
- eri työskentelytavat ja -menetelmät
- työnohjausprosessin päättäminen ja arviointi

5. Ryhmän ohjaaminen

Jakson tavoitteena on opiskelijoiden ryhmän ohjaamisen taitojen vahvistuminen. Tätä tukevat ryhmän kehitysvaiheiden, ohjaajan eri roolien ja vallankäytön sekä ryhmien erityisten ilmiöiden tarkastelu. Jaksolla keskeistä on ryhmän ohjaamisen työskentelytapojen ja menetelmien harjoittelu.

Sisällöt:

- ryhmänohjauksen tyypilliset piirteet
- ryhmänohjauksen rajat ja karikot
- ryhmän ohjaajan roolit ja vallankäyttö
- ryhmänohjauksen mikroteot
- ymmärryskeskustelut ja asioiden konkretiaan vieminen
- ryhmänohjauksen työkaluja ja menetelmiä

6. Yksilötyönohjaus

Jakson tavoitteena on, että opiskelijat ymmärtävät yksilötyönohjauksen tuoman kahdensivälisyyden merkityksen sekä osaavat ohjata yksilön reflektioprosessia molempien sisäistä dialogia hyödyntäen. He oppivat myös hahmottamaan työnohjauksen rajoja ja osaavat ohjata työnohjattavan tarvittaessa muihin tuen muotoihin. He oppivat erilaisia yksilötyönohjauksen työskentelytapoja ja -menetelmiä.

Sisällöt:

- yksilötyönohjauksen kahdensivisyys ja prosessin ohjaaminen
- yksilötyönohjauksen tyypilliset piirteet
- yksilötyönohjauksen rajat ja työnohjaajan karikot
- ohjattavan ja ohjaajan sisäisen dialogin hyödyntäminen reflektion ohjaamisessa
- liikkuminen ohjattavan sisäisen kokemuksen ja ulkoisen kokonaisuuden välillä
- yksilötyönohjauksen käytännön puitteet, työkaluja ja menetelmiä

7. Esihenkilötyön työnohjaus

Jakson tavoitteena on, että opiskelijat perehtyvät esihenkilötyönohjauksen erityispiirteisiin. Olennaista on oppia ohjaamaan johtajan reflektioprosessia ja auttamaan johtajaa tunnistamaan omat erityispiirteensä johtajana. Opiskelijat hahmottavat dialogisen johtamisen ja työkuulttuurin erityispiirteet sekä johtajan vallankäytön tavat näiden edistämiseksi. He osaavat soveltaa erilaisia työskentelytapoja ja -menetelmiä esihenkilötyönohjaukseen.

Sisällöt:

- yksilö- ja ryhmämuotoinen esihenkilötyönohjaus
- esihenkilötyönohjauksen erityispiirteet
- esihenkilötyönohjauksen rajat ja haasteet
- dialoginen johtaminen
- dialoginen työkuulttuuri
- valta ja sen perustehtävää tukeva käyttö sekä jännitteisten tilanteiden johtaminen
- ohjattavan ja ohjaajan sisäisen dialogin hyödyntäminen reflektion ohjaamisessa
- esihenkilötyönohjauksen käytännön puitteet, työkaluja ja menetelmiä

8. Erilaiset tavat tehdä työnohjausta sekä työnohjauksen käytännön kysymyksiä

Jakson tavoitteena on vahvistaa jokaisen muodostumassa olevaa henkilökohtaista tapaa toimia työnohjaajana sekä tarjota mahdollisia uusia lähestymistapoja.

Sisällöt:

- toiminnalliset menetelmät: roolinvaihto, tyhjä tuoli, sosiometria, roolikartta, symbolit
- suhteiden konkretisointi, systeemikartat, lyhyet alustukset tai teoreettiset näkökulmat
- ratkaisu- ja voimavarakeskeisyys
- työnohjaus etäyhteyksin
- jokaisen henkilökohtaisen osaamisen ja vahvuuksien hyödyntäminen

9. Työnohjaus erityistilanteissa (kriisit, uupumus yms.)

Jakson tavoitteena on, että opiskelijat ymmärtävät erilaisten erityistilanteiden luonnetta sekä niissä vaikuttavia ilmiöitä sekä oppivat soveltamaan työnohjaajan roolia ja työotetta niissä. Opiskelijat oppivat käyttämään traumaymmärryksen perusteita osana näiden tilanteiden työnohjausta, mm. vireystilan säätelyssä. He tutustuvat työnohjaajassa heräävien vastatunteiden merkitykseen sekä opettelevat refleктоimaan niiden vaikutusta ja merkitystä.

Sisällöt:

- erityistilanteiden työnohjausmuotoja (mm. tilannetyönohjaus, kriisityönohjaus, jälkipuinti, urapolkuvalmennus, konfliktin selvittely)
- erityistilanteiden piirteitä ja niissä vaikuttavia seikkoja
- traumatietoinen työnohjaus
- yksilö- ja yhdessä säätelyn taidot
- työnohjaajan työote erityistilanteissa
- työnohjaajan vastatunteet ja niiden hyväksikäyttö

10. Avoin teema, oppimisseminaari

Oppimisseminaarin teemat tarkentuvat yhdessä koulutettavien kanssa.

11. Työelämä ja organisaatiot muutoksessa

Jakson tavoitteena on, että osallistujat hahmottavat suomalaista työelämää muovaavat keskeiset kehityskulut ja niiden vaikutukset työnohjaukseen. Lisäksi he saavat välineitä käsitellä työelämässä ja organisaatioissa tapahtuvia muutoksia työnohjauksen keinoin.

Sisällöt:

- megatrendit: jatkuva muutos, ammatillisen osaamisen päivittämisen tarve, hybridityö, murrokset (automatisaatio, AI ym.) ja kriisit
- työelämän pirstaleisuus ja ennakoimattomuus vs. koherenssin luominen ja ennakointi
- tyypilliset ilmiöt: organisaatorakenteiden muuttuminen, työntekijöiden vaihtuminen, uusien työtehtävien omaksuminen ja työmuotojen kehittäminen, yt-menettelyt
- työnohjaus muutosten työstämisen välineenä
 - o työnohjaus on itsessään väline käsitellä muutoksia

- muutosten hahmottamisen menetelmät: aikajanat, tiekartat, kysymystyylit
- ennakoinnin menetelmät: tulevaisuuden kuvittelut, ”kevyet skenaariot”
- muutoksista johtuvan kuormituksen säätely
- työnohjaus inhimillisten kykyjen kehittymisen, ihmisenkokoisen työelämän ja toimivan yhteiskunnan rakentamisen palveluksessa

12. Dialogin fasilitointi

Jakson tavoitteena on ymmärtää keskeiset seikat muiden kuin työnohjauksessa tapahtuvien dialogien fasilitoinneista. Tavoitteena on myös syventää omia kykyjä fasilitaattorina ja osaamista erilaisten dialogien järjestämisessä.

Sisällöt:

- virittäytyminen ja turvallisuus yksittäisessä dialogissa
- dialogia tukevat toimintatavat
- tässä ja nyt- kokemuspuhe
- dialogin eri muodot mm. Erätauco ja ryhmäkoot
- haastavat tilanteet
- konkreettiset työkalut suunnittelusta ohjaamisen kautta vaikuttavuuteen
- dialogin käyttö erilaisissa yhteyksissä työelämässä mm. kehittäminen

13. Työnohjaajan roolit ja ammattietiikka, työnohjaajana kehittyminen

Jakson tavoitteena on hahmottaa työnohjaajana toimimisen olennaiset roolit ja työnohjauksen eettiset lähtökohdat. Lisäksi osallistujat pääsevät pohtimaan koulutuksessa muodostunutta käyttöteoriaansa, omia vahvuuksiaan ja kehittämisalueitaan.

Sisällöt:

- työnohjaajan roolit: oppimisen ammatillisen reflektion ohjaaja, ryhmän ja dialogin ohjaaja, oman ammattitaidon kehittäjä ym.
- oma persoona työvälineenä: vahvuudet, kehittämisalueet, sokeat pisteet
- työnohjauksessa nousevat tunteet asiakkaissa ja itsessä, tunteiden kanssa työskentely

- käyttöteorian jäsenystä eri ulottuvuuksilla: oppiminen, vuorovaikutus, organisaatiot, inhimillinen kasvu, työnohjauksen yhteiskunnallinen ulottuvuus
- oma kehittyminen ja hyvinvointi työnohjaajana: henkilökohtaiset työkalut ja kollegiaalinen tuki

14. Avoin teema, oppimisseminaari

Oppimisseminaarin teemat tarkentuvat yhdessä koulutettavien kanssa.

15. Päätösseminaari

- työnohjauksen käytännön puitteet: kilpailutukset, tarjoukset, tietosuoja, sopimukset ja tilaajayhteistyö
- lopputöiden esittely ja käsittely